

**FOD VOLKSGEZONDHEID,
VEILIGHEID VAN DE VOEDSELKETEN
EN LEEFMILIEU**

**DIRECTORAAT-GENERAAL ORGANISATIE
GEZONDHEIDSZORGVOORZIENINGEN**

FEDERALE COMMISSIE “ RECHTEN VAN DE PATIËNT”

Ref. : FCRP

<p>Advies inzake de mededeling van informatie over de gezondheidstoestand van minderjarigen</p>

Dit advies werd bekrachtigd op de plenaire vergadering van 18 september 2009

1. INLEIDING

De Minister van Sociale zaken en Volksgezondheid ontving vanwege de Nationale Raad van de Orde der geneesheren volgende vraag:

‘Kunnen de opvoedingsverantwoordelijken die niet de wettelijke ouders zijn van de minderjarige patiënt (vb. de lesbische partner van de wettelijke ouder en/of de stiefouder in een nieuw samengesteld gezin) medische informatie krijgen omtrent de minderjarige?’

Zij vroeg in verband met deze problematiek advies aan de Federale Commissie Patiëntenrechten.

De Federale Commissie wenst voorafgaand twee zaken op te merken:

→ Haar advies is gebaseerd op de bepalingen van de wet betreffende de rechten van de patiënt. Zij wil de aandacht van de Minister onmiddellijk vestigen op het feit dat er naast deze wet nog andere regelgeving bestaat die handelt over de rechtspositie van het kind meer algemeen evenals specifiek in het gezondheidsrecht¹. Het is wellicht aangeraden om ook deze andere regelgeving naast voorliggend advies, gebaseerd op de wet patiëntenrechten, te leggen om na te gaan of hier al dan niet onverenigbaarheden bestaan.

→ er is geen ‘definitie’ beschikbaar voor de term ‘opvoedingsverantwoordelijke’. Het uitgangspunt bij opmaak van dit advies is geweest dat deze term zeer ruim moet geïnterpreteerd worden en het m.a.w. om het even wie kan zijn die op één of andere manier in de opvoeding van de minderjarige binnen het gezin tussenkomt.

2. BESPREKING

Twee vragen moeten gesteld om te kunnen komen tot een advies inzake bovenstaande vraag:

→ Wie oefent de rechten zoals bepaald in de wet betreffende de rechten van de patiënt uit ingeval van een minderjarige patiënt?

→ Wat betekent dit concreet voor wat betreft de uitoefening van het recht op informatie van de minderjarige patiënt?

→ Uitoefening rechten van de minderjarige patiënt

Artikel 12 §1 bepaalt dat bij een patiënt die minderjarig is, de rechten zoals vastgesteld door deze wet worden uitgeoefend door de ouders die het gezag over de minderjarige uitoefenen (hierna ‘de wettelijke ouders’ genoemd) of door zijn voogd. Dit is in overeenstemming met de artikelen 372 en volgende van het Burgerlijk Wetboek. Een kind blijft onder het gezag van zijn ouders tot aan zijn meerderjarigheid of zijn ontvoogding.

Artikel 12 § 2 voorziet uitdrukkelijk dat de minderjarige patiënt moet betrokken worden bij de uitoefening van zijn rechten rekening houdend met zijn leeftijd en maturiteit. De in de wet opgesomde rechten kunnen door de minderjarige patiënt die tot een redelijke beoordeling van zijn belangen in staat kan worden geacht, zelfstandig worden uitgeoefend.

Artikel 15 §1 voorziet dat de betrokken beroepsbeoefenaar, met het oog op de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de patiënt het verzoek van o.m. de in artikel 12 bedoelde persoon om inzage of afschrift geheel of gedeeltelijk kan weigeren. In dergelijk geval wordt het recht op inzage of afschrift uitgeoefend door een door de vertegenwoordiger aangewezen beroepsbeoefenaar. In toepassing van artikel 15 §3 moet de beroepsbeoefenaar in dat geval een schriftelijke motivering toevoegen aan het patiëntendossier.

¹ o.a. het Verdrag van 20 november 1989 inzake de rechten van het kind; Decreet van 7 mei 2004 betreffende de rechtspositie van de minderjarige in de integrale jeugdhulp, Wet van 13 juni 1986 betreffende het wegnemen en transplanteren van organen, Wet van 19 december 2008 inzake het verkrijgen en het gebruik van menselijk lichaamsmateriaal met het oog op de geneeskundige toepassing op de mens of het wetenschappelijk onderzoek (nog niet in werking getreden), Wet van 7 mei 2004 inzake experimenten op de menselijke persoon, art. 22bis Grondwet

We kunnen hieruit besluiten dat in principe de wettelijke ouders of voogd de rechten uitoefenen van de minderjarige patiënt, , die niet tot een redelijke beoordeling van zijn belangen in staat kan worden geacht. De minderjarige moet evenwel, rekening houdend met zijn leeftijd en maturiteit betrokken worden bij de uitoefening van zijn rechten.

Indien de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de minderjarige dit vereist, en de wettelijke ouders of voogd willen informatie bekomen via uitoefening van het recht op inzage in of afschrift van het patiëntendossier, zal dit moeten gebeuren via tussenkomst van een beroepsbeoefenaar, aangeduid door de wettelijke ouders of voogd. De motivering hiertoe, moet door de beroepsbeoefenaar genoteerd worden in het patiëntendossier.

Indien de minderjarige tot een redelijke beoordeling van zijn belangen in staat wordt geacht, kan hij zijn rechten, zoals bepaald in de wet patiëntenrechten, zelfstandig uitoefenen.

→ Betekenis voor de uitoefening van het recht op informatie over de gezondheidstoestand

Twee wettelijke bepalingen zijn van belang:

1. *Artikel 7 §1* stelt dat de patiënt tegenover de beroepsbeoefenaar recht heeft op alle hem betreffende informatie die nodig is om inzicht te krijgen in zijn gezondheidstoestand en de vermoedelijke evolutie ervan.

Artikel 7 §2 voorziet dat de patiënt het recht heeft zich te laten bijstaan door een vertrouwenspersoon of het recht op de in § 1 bedoelde informatie uit te oefenen via deze persoon. De beroepsbeoefenaar noteert in voorkomend geval in het patiëntendossier dat de informatie, met akkoord van de patiënt, werd meegedeeld aan de vertrouwenspersoon of aan de patiënt in aanwezigheid van de vertrouwenspersoon evenals de identiteit van laatstgenoemde. De patiënt kan bovendien uitdrukkelijk verzoeken dat voormelde gegevens in het patiëntendossier worden opgenomen.

2. *Artikel 9 §2 en §3* voorziet dat de patiënt recht heeft op inzage in en afschrift van het hem betreffende patiëntendossier. Hij kan zich hiertoe laten bijstaan door of zijn recht uitoefenen via een door hem aangewezen vertrouwenspersoon. Indien deze laatste een beroepsbeoefenaar is, heeft hij ook inzage in de persoonlijke notities van een beroepsbeoefenaar.

Zoals hoger uiteengezet zijn er ~~twee situaties mogelijk~~:

- ***de minderjarige is niet in staat om zijn rechten zelfstandig uit te oefenen***: de wettelijke ouders of voogd conform artikelen 372 e.v. B.W. oefenen o.m. het recht op informatie uit in naam van de minderjarige patiënt, met dien verstande dat de minderjarige moet betrokken worden bij deze uitoefening al naargelang van zijn leeftijd en maturiteit. Zij kunnen zich in toepassing van artikel 7 §2 laten bijstaan door een vertrouwenspersoon of dit recht laten uitoefenen door deze vertrouwenspersoon. Er bestaan geen wettelijke vormvoorwaarden voor de aanduiding van deze vertrouwenspersoon. De vertrouwenspersoon kan om het even wie zijn, die vrij gekozen wordt door de wettelijke ouders of voogd. We benadrukken dat de minderjarige, al naargelang van zijn leeftijd en maturiteit, moet betrokken worden bij de uitoefening van zijn rechten.

Toegepast op de voorliggende vraag betekent dit dat de wettelijke ouders of voogd één van de opvoedingsverantwoordelijken kunnen aanduiden als vertrouwenspersoon. Op deze wijze kan de opvoedingsverantwoordelijke mededeling bekomen van informatie over de gezondheidstoestand van de minderjarige. De minderjarige zal ook hier moeten betrokken worden al naargelang zijn leeftijd en maturiteit.

Indien de wettelijke ouders of voogd informatie wensen te bekomen via de uitoefening van het recht op inzage of afschrift van het patiëntendossier, kan de beroepsbeoefenaar dit verzoek geheel of gedeeltelijk weigeren wegens de bescherming van de persoonlijke levenssfeer van de patiënt. De inzage moet dan gebeuren via tussenkomst van een door de wettelijke ouders of voogd aangeduide beroepsbeoefenaar. De beroepsbeoefenaar moet in het patiëntendossier een schriftelijke motivering opnemen voor de weigering van een rechtstreekse inzage of afschrift.

- ***de minderjarige wordt in staat geacht zijn rechten zelfstandig uit te oefenen***: de minderjarige oefent zelf zijn recht op informatie uit en kan zich hierbij laten bijstaan door

een vertrouwenspersoon of dit recht uitoefenen via deze vertrouwenspersoon. De vertrouwenspersoon kan om het even wie zijn, die vrij gekozen wordt door de minderjarige patiënt.

Toegepast op de voorliggende vraag betekent dit dat de minderjarige een opvoedingsverantwoordelijke zoals b.v. de (nieuwe) partner van één van zijn wettelijke ouders of voogd kan aanduiden als vertrouwenspersoon. Op deze wijze kan de opvoedingsverantwoordelijke mededeling bekomen van informatie over de gezondheidstoestand van de minderjarige.

3. BESLUIT

De opvoedingsverantwoordelijken die niet de wettelijke ouders zijn van de minderjarige patiënt (vb. de lesbische partner van de wettelijke ouder en/of de stiefouder in een nieuw samengesteld gezin) kunnen medische informatie krijgen omtrent de minderjarige enkel en alleen wanneer ze aangeduid worden als vertrouwenspersoon door de ouders die het gezag over de minderjarige uitoefenen of door zijn voogd (conform de artikelen 372 en volgende van het Burgerlijk Wetboek) dan wel door de minderjarige patiënt zelf, indien deze in staat geacht wordt zijn rechten zelfstandig uit te oefenen.

Indien de minderjarige niet in staat wordt geacht om zijn rechten zelfstandig uit te oefenen, mag hij niet volledig buiten spel gezet worden maar moet hij, afhankelijk van zijn leeftijd en maturiteit, betrokken worden bij het uitoefenen van de rechten en dus ook bij de uitoefening van het recht op informatie over zijn gezondheidstoestand en de vermoedelijke evolutie ervan en het recht op inzage in en afschrift van zijn patiëntendossier en de eventuele aanduiding van een vertrouwenspersoon.